

**Arnoldi Corvini â Belderen, Batavi, Jcti quondam
Consummatissimi, Consilarii Electoralis & Professoris
Moguntini Publici, &c. Tractatus Geminus De Personis
Atque Beneficiis Ecclesiasticis Sive ...**

opus posthumum, diu desideratum, nunc demum excusum, & indice
locupletissimo instructum

De beneficiis ecclesiasticis

Corvinus van Beldern, Arnold

Frankofurti ad Moenum, 1708

VD18 10184902

De Residentia Curam animarum habentium. Tit. 3

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62028)

- 7 Consuetudo tamen generalis ab omni residentia exemit Beneficia Simplicia; ut ubique docent Interpretes. *Albert. Sbroius de vero et perfecto Clerico. lib. 2. cap. 44. num. 2. Rebuff. in praxi benefic. tit. de dispensat. de non residendo. num. 8. Zerola in praxi Episc. part. 1. verbo beneficium. Hojeda tract. de incompatibil. Benefic. cap. 17. num. 25. aliquos delegati per Garciam. d. loc. num. 3. Leo in Thesouro fori Eccles. part. 7. cap. 2. num. 2.*
- 8 Cessat tamen ea, ubi statutum vel consuetudo specialis est in contrarium: *Felin. in c. dilectus. 2. num. 1. de rescript. Jacob. de Grassi. in decis. aureis. casuum conscientie. lib. 2. cap. 29. Zerola d. loco. §. 73. Garc. d. loco. num. 11. ut si beneficia simplicia habeant administrationem & exercitium curæ annexum: Garc. d. loco. num. 170. cum seqq.*
- 9 Cessat ejus vigor, si Clerici talia beneficia habentes sint vagandi: possuntque ob delictum vagationis, servatis de jure servandis, legitimo contra ipsos formato processu, illis jure privari: *Gloss. aut. in can. non oportet. de consecrat. dist. 5. Innoc. in c. ex tua devotionis. n. 4. Abb. num. 14. de Cleric. non resident. Corset. in sing. verb. Vagantia. Diaz. pract. Crimine: cap. 53. num. 4. Leo. d. loco. num. 9.*

TITULUS III.

De Residentia curam animarum habentium.

SUMMARI A.

1. Residentiam debent omnes, quibus animarum cura commissa, idque	4. Divino.
2. De Jure Canonico:	5. Ex ratione Naturali.
3. Justiniano:	6. Romanorum mos.
	7. Ejus ratio.
	8. Episcoporum vagantium pena.

9. Ultra

Corvinus
De Personis
et Benefic. Ecclesiast.

G IV.
32

9. *Ultra trimestre singulis annis abesse non possunt: nec unquam sine justa causa.*
10. *Qua talis.*
11. *Allegari, & in scriptis approbati debet regulariter.*
12. *Qua hic Metropolitana auctoritas.*
13. *Quando Parochis abesse liceat.*
14. *Absentium sine licentia & causa qua poena.*
15. *Qui fructus, quibus erogandi.*
16. *Quando discessus Parocho innocuus.*
17. *Quid si licentiam nolit concedere Ordinarius.*
18. *Qua excusent Parochum, & qua non.*
19. *Parochus existens, Parochiali & officio suo non fungens, an fructus faciat suos.*
20. *Docentes & Studentes in Scholis an excusentur à Residentia.*
21. *An indigent licentia.*
22. *Non residens, cum teneatur Beneficiatus, non privatur ipso jure.*
23. *Omnino Parochus, si non resideat.*
24. *Privationem qua debeant precedere.*
25. *Ejus executio non potest suspendi.*
26. *Dicta etiam obtinent in habentibus Cura animarum exercitium.*

Residentiam debent, de jure non tantum Canonico, sed & Justiniano, & Divino, Episcopi & alii Pastores, etiam Parochi; omnesque quibus animarum cura est commissa: ex quo tenentur gregem sibi commissum pascere. Concil. Trident. sess. 6. cap. 1. de reform. & sess. 23. cap. 1. de reform. Navar. de horis Canon. cap. 44.

De Jure Canonico; inc. 2. c. Conquerente. 6. cap. quia nonnulli. 3. 2
de

de Cleric. non resid. can. si Rectar. dist. 43. can. adversus. 7. qu. 1. c. nisi de renuntiat.

3 De Jure Justiniano; in Novel. 6. cap. 2. ubi Justinianus statuit: Ut nemo venerabilium Episcoporum foris à sua Ecclesia plus quam per totum annum absit; nisi per Imperialem jussum, aliàs absentes per Pontifarchas revocari jubet, contumaces Episcopatu privari: In Novel. 11. cap. 9. interdicat Episcopo ultra annum relinquere Ecclesiam suam, etiam ex necessitate citra Metropolitanì & Imperatoris licentiam: Si fuerit, admoneri vult, ut redeat, si non faciat, revocari intra certum tempus; si non pareat, Episcopatu expelli.

4 De Jure Divino; Est enim in eo Residentiæ ratio fundata: Adat. 20. vers. 28. Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisivisti sanguine suo. Et D. Paulus 2. Timoth. 4. ut in omnibus laborent, & ministerium suum impleant. Implere autem non possunt, si mercenarium more greges sibi commissos deserant, si eorum custodia non incumbant: Quam sine maximo peccato omittere non possunt, obnoxioribus reddendis animarum, quæ perierint eorum negligentia & absentia: Sanguis enim istarum de manibus illorum à Supremo judicatorequirendus. Ezechiel. 33. & 34. can. Ephesius. dist. 43.

5 Suadet etiam Residentiam Naturalis ratio: Absentibus enim Episcopis & Præpositis, solent res & ædificia Ecclesiarum negligi, hæreses in gregem Dominicum favire: Sentit hoc ipsa Roma: Sede Apostolica in Galliam translata: Platina in Clem. V. vita. Magistratum sollicitudo & cura desiderat Præpositos præsentis.

6 Prudenter propterea à Romanis statutum: Nè liceret Provinciæ Præsidi egredi Provinciam, nisi voti solvendi gratia, & ea lege, nè abnotaret. l. illud. 15. ff. de offic. Præsidi. Nè Tribunus Plebis per unum diem abesset Roma: Dio Cassius lib. histor. 27. Nè Senatores, jus dicendi sententiam in Senatu habentes, & Magistratus Minores longius abirent ab Urbe, quam redire possent eo die: Livius lib. 36. Græcum Noct. Atticar. cap. 2. Nec Prætori Urbano ultra decem dies Urbe abesse licuit. Cicero in Philippica.

Recitum

Corvinus
De Personis
et Benefic. Ecclesiæ

G IV.

32

Rectius etiam geritur negotium, ubi praesens & testis est is, cujus est ipsum negotium. Hinc illud proverbium; Frons occipitio prior, id est, potior & melior, apud Plinium, *lib. 18. histor. Natur. cap. 6.*

Merito ergo Episcopi, qui propriae salutis immemores, terrena caelestibus, humana divinis praefidentes, in diversis vagantur curiis, aut in negotiorum temporalium sollicitudine, ovili derelicto, atque ovium sibi commissarum neglecta cura, se detinent occupati, per menses sex continuos, extra suas Dioeceses, absunt citra impedimenta legitima; quartae partis fructuum unius anni, fabricae Ecclesiae, aut pauperibus, *Navarr. in manual. cap. 25. num. 121. & cons. 20. num. 4. de declarat. Missar. Gigas d. loco, num. 30.* Dioecesis, quibus maluerint, *Garcias d. loco, num. 31* applicandorum, poenam ipso jure incurrunt; Quod si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverint, aliam quartam partem, similiter applicandam, amittunt. Et crescentem contumacia, ut severiori sacrorum canonum censurae subiciantur, Metropolitanus Suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum vero absentem, Suffraganeus Episcopus antiquior residens, sub poena interdicti ingressus Ecclesiae eo ipso incurrenda, intra tres menses per litteras seu Nuncium denunciare tenetur Pontifici Romano; Qui suae Supremae Sedis auctoritate, in ipsos absentes, prout cujusque aut minor aut major exegerit contumacia, animadvertere, & sicut in Domino expedire noverit, ipsis Ecclesiis de Pastoribus utilioribus providere possit. *c. 1. & 2. c. ex parte. 8. c. ex tua. 11. de Cleric. non resid. Concil. Trident. d. sess. 6. de reform. cap. 1. §. ac nihilominus. & §. si quis. sess. 23. de reform. cap. 1. Leo d. loco, num. 4. Lessius de Justit. & jure. lib. 2. cap. 34. dub. 29. num. 155. cum seqq. Zypaeus in Anal. Juris Pontif. Novit. de Cleric. non resident. num. 7.*

Episcopus enim diu a sua residentia absens jure privari potest. *d. c. 2. c. qualiter. 19. eod.* Praecipue autem diebus adventus Domini, resurrectionis Domini, Pentecostes, & corporis Christi, *can. si quis in Clero. 7. quest. 1.* & tempore quadragesimali, *Concil. Tridentin. d. sess. 23. de reform. cap. 1. circa med. abesse potest.*

Nec ultra trimestre singulis annis, sive continuum, sive interruptum [quod etiam aequa ex causa, & absque ullo gregis detrimento fieri debet] unquam abesse potest.

[Ooo]

Con-

- 10 Conceditur illud temporis spatium, cum Christiana charitas, urgens necessitas, evidens Ecclesie vel Reipublice utilitas, exposita. *d. Concil. Tridentin. sess. 23. cap. 1. post. c. ad supplicationem. de reman. c. relatum. 4. c. de cetero. 7. c. tue fraternitatis. 12. de Cleric. non resident. can. quorundam. dist. 74.*
- 11 Absente cupiens, dictas causas allegare debet, & ut eas Papa, aut Metropolitanus, vel eo absente, Suffraganeus Episcopus antiquior, approbet in scriptis, petere & obtinere: Nisi cum absentia incidit propter munus aliquot, & Reipublice officium Episcopatus adjunctum: Cujus quoniam causae sunt notoriae & interdum repetinae, non erit necessè illud denunciare Metropolitanò.
- 12 Est tamen hujus cum Concilio Provinciae judicare de licentia à se, vel suffraganeo datis, & videre, nè quis iis abutatur, & errorem punire. *Concil. Tridentin. d. sess. 23. de reform. cap. 1. §. nam cum Leo. d. loc. num. 8.*
- 13 Parochis autem sine licentia, in scriptis habita, [quae gratis, & nisi ex gravi causa, ultra bimestre concedi non debet;] & idoneo Vicario, ab Ordinario approbato, qui Parochiali Ecclesiae interim inferviat, cum debita mercedis assignatione, deputato, absente non licet. *d. Concil. Tridentin. d. sess. 23. de reformat. cap. 1. §. eadem omnino. vers. discedendi. & sess. 6. de reform. cap. 2.*
- 14 Si sine causa & licentia absint, mortalis peccati reatum incurrunr, & pro rata temporis absentiae fructus non faciunt suos: *Garc. d. loco. num. 26. Leo. d. loco. num. 15. & si moniti non redierint, possunt privari. c. inter quatuor. & c. fin. de Cleric. non resident.*
- 15 Fructus autem ii à superioribus, rejecta compositione, *Concil. Tridentin. d. cap. 1. vers. si quis autem. & vers. eadem omnino. Novor. d. cap. 25. num. 121. Enriq. in Sum. lib. 7. cap. 36. §. 3. erogandi, fabricae Ecclesiarum, aut pauperibus; Lopez. instruit. can. scientia tom. 2. part. 2. cap. 10. Leo. d. loco. num. 15. Garc. d. loco. num. 30. ipsius Parochiae. Garc. d. loco. num. 31. etiam si Ecclesia parochialis nec indigeat, nec in parochia sint pauperes. d. sess. 23. cap. 1. & ibi S. Congreg. Cardin. Leo. d. loco. num. 15. Garc. d. loco. num. 31.*
- 16 Discessus tamen Parocho, non petita ab Ordinario licentia, erit inno-

Corvinus
De Personis
et Benefic. Ecclesiast.

GA IV.

32

innocius, si talis se discedendi causa offerat, quæ non patiatur dilationem, & in petendo licentiam periculum sit in mora: modò de discessu quam primum certior Ordinarius & de causa cognoscat, detque licentiam; nisi in brevi sit reversurus. *Abbas. in d.c. relatum in num. 6. Angel. in sum. vers. Clericus. §. 3. S. Congreg. ref. Garc. d. loc. numer. 34.*

Non sufficit Parocho volenti discedere, petere licentiam, sed opus ut obtineat. *Abb. in d.c. relatum. Et ita censuit S. Congreg. teste Garcia. d. loc. num. 37.*

Verùm si morosus & difficilis sit Ordinarius, & licentiam dare¹⁷ recuset, per viam appellationis, adire potest Superiorem, *Panorm. in d.c. relatum. & ibi Butrio. Datis de benef. sent. 19. cap. 1. vers. nec quaque sufficit: Eiusque tenetur expectare decisionem. Garc. d. loc. numer. 39.*

Non excusat, secund. Congregat. Concilii, ad d. c. 1. Conc. Paro-¹⁸chum à residentia, Servitium Episcopi, aut Cathedralis, aut Inquisitionis: *Emanuel Sa. verb. residentia. Gonzal. ad reg. Cancell. de resident. Gloss. 6. à num. 255. Nec lis super parochiali regulariter: Garcia. d. loco. num. 47. Omnino lis persecutio super juribus & bonis parochialibus: c. ex parte tua. 13. de Cleric. non resident. Navarr. conf. 14. eod. tit. non tamen concedi debet licentia ad tempus multum: propter Concilium Tridentinum. d. cap. 1. sess. 24. Zippæus d. loco, numer. 24.*

Similiter lis super dignitate aut Canonicatu, & persecutio ipsius non excusat possessorem à residentia; ultra tempus à Concilio permissum; *Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12. excusat litis super juribus seu bonis Dignitatis aut Canonicatus sui persecutio; aded ut lucretur fructus durante absentia: d. c. ex parte. & c. cum non doceat. de elect. in 6. Navarr. d. conf. 14. Afflic. decis. 289. numer. 35.*

Parochus existens in Parochiali, non tamen officium Parochia-¹⁹le exercens, nec Parochianis administrans Sacramenta, per se, ut debet, si velit officio sibi injuncto defungi; *c. extirpandæ. §. qui verò Concil. Tridentin. d. cap. 1. Sed per Vicarium; licet non resideat ut do-*
[Ooo 2] bet

ber, cum effectu, *Grassis in decis. aur. cas. conscient. lib. 2. cap. 97. Zachus de mun. Episcop. cap. 5. num. 1.* nihilominus videtur fructus facere suos: Cum non dici possit absens. *Garcias. d. loc. numer. 52. cum seqq.*

20 Docentes in Scholis approbati, *c. rna. 12. de Cleric. non resident. Theologiam vel Jus Canonicum publice, c. fin. de Magistr. Concil. Tridentin. sess. 5. de reform. cap. 11.* & Studentes in eis per quinquennium de jure Communi excusantur à residentia: & in absentia fructus suorum Beneficiorum recipiunt. *c. fin. de Magistr. & ibi Abb. Annania & Felia. c. licet. de prebend. c. cum ex eo. de elect. c. 2. de privileg. in 6. & ibi Franc. ad fin. Clem. 1. §. ceterum. vers. sanè de statu Monach. Rebuff. in prim. benefic. tit. de dispensat. de non residendo. num. 25. Horat. Lucius tract. de his qui gaudent privileg. Scholar. privileg. 29. & 31. Darris d. loco. vers. alterum dubium.*

21 Licentiâ tamen Ordinarii indigent: *d. c. relatum. & ibi Gloss. verb. Pralatum. & ibid. Butr. Inola & Abbas & in d. c. tua. de Cleric. non resident. Horat. Lucid. privileg. 99. c. cum ex eo. de elect. in 6. Darris d. loco. versic. verius est. etiam de Jure Novo. Zerola ad verb. studium. §. 1. Garcias. d. loco. num. 87.* Sed consuetudo ferè ubique est, ut non petatur; *sec. Innoc. Hostiens. & alios in d. c. relatum. & c. inter quatuor. 10. eod. Darris d. loco. vers. hic tamen.*

22 Beneficiatus in beneficio residentiam requirente, non residentis, eo privatur; *d. c. conquerente. & ibi Innocent. & Abbas. Diaz. in pract. Crim. Canon. cap. 52. non ipso jure, Abbas in d. c. ex parte. num. 2. Calder. & Imol. in c. ex tua. eod. Sed præviâ factâ monitione, ut resident. c. ex parte. c. qualiter. c. quatuor. c. fin. & ibi Gloss. eod. Mandos. de monition. quest. 39. num. 2. Rebuff. d. loco. num. 12.* Nec opus solemnî citationis ordineve judiciario. *d. c. ex parte. d. c. qualiter. d. c. ex tua. d. c. fin. de Cleric. non resident. Felin. in c. 2. num. 3. de rescript.*

23 Ipso jure beneficio parochiali seu Curato privatur, in eo non residentis; *c. extirpanda. S. qui verò. in fin. de prebend. vid. Gare. d. loco. numer. 133.* etiam citra monitionem præambulam. *Abbas in d. §. qui verò. Gloss. in l. 1. verb. reddere. Cod. de his quib. ut indign. & ibi Bart. Bald. Angel. Salic. Alexand. per c. cum dilect. de dolo & contum. c. quam.*

Corvinus
De Personis
et Benefic. Ecclesiast.

G IV

32

vis. de offic. Ordin. in 6. Selva de benefic. part. 4. quest. 4. Sed hoc per Concilium Tridentinum mutatum: Quo statutum, liberum esse Ordinariis, Parochos non residentes & contumaces, per censuras Ecclesiasticas, fructuumque sequestrationem & subtractionem, aliaque juris remedia, etiam usque ad privationem compellere. *sess. 23. de reformat. cap. 1. vers. quod si per Edictum. & S. Congreg. sup. d. Capit. Flam. Paris. de resignat. Benefic. lib. 1. cap. 10. num. 61.*

Privationem debet præcedere sex mensium lapsus & trinis monitio, 24 per Edictum, cum termino competenti; *d. c. ex tua. & ibi Abb. de Cleric. non resident. Idem Abb. & Dd. in c. quoniam frequenter. §. porro. num. 10. & 11. Ut lite non contest. Selva, d. part. 4. qu. 5. Zerolain praxi Episcop. 1. part. verb. privatio. §. 3.* puta, cum ignoratur, ubi Beneficiatus non Residentis sit, vel personaliter commodè citari non potest. Aliàs sufficit citatio una, etiam extrajudicialis; nec necesse expectari semestre, sed tempus erit arbitrium. *Garcias d. loco. n. 155. cum seqq.*

Cujus pena privationis, ut & aliarum contra Parochos non residentes statutarum Executio, nec privilegio, nec licentia, familiaritate, exemptione, statuto, consuetudine, etiam immemoriali, nec appellatione aut inhibitione suspendi potest. *Concil. Trident. d. sess. 23. de reformat. cap. 1. vers. quod si per Edictum. Joan. Ocon. in d. c. 1. de Cleric. non resident. in 6. Sabagun. in c. 2. de sequestrat. possess. num. 54.*

Dicta obligatio & onus residentia personalis non solum locum 26 habet in habentibus verè curam animarum & Beneficia curata; nempe qui suo nomine & singulariter sunt Parochi, & Ecclesia Rectores; sed & in habentibus exercitium Curæ in Ecclesiis, in quibus Cura per plures administratur, quarum Beneficia non sunt propriè curata: Habent enim re & effectu animarum curam; & jus divinum & naturale, non subtilitates attendit, sed effectum & substantiam, & Concilium. *d. sess. 23. cap. 1. & sess. 7. de reformat. cap. 3.* loquitur absolute & generaliter de Beneficiis animarum curam habentibus: *Garcias. d. loco. num. 163. cum seqq.* non tantum in titulum, sed etiam in Commendam. *Concil. Trident. sess. 6. de reformat. d. cap. 2. & sess. 23. cap. 1. vers. eadem omnino juncto princ. ubi, quocunque nomine & titulo praefectos. S. Congregatio Concilii declarat. ad d. loc.*